

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. V. De Libello oblatione

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

Judicem Ordinarium, & Delegatum, quamvis aliqui oppositum senserint: tum quia pro utroque eadem ratio militat: tum etiam quia in citatis juribus nulla fit quoad hoc inter utrumque Judicem distinctio: ubi autem jura non distinguunt, neque nos distinguere debemus, *l. de pretio 8. ff. de publiciana in rem actione.*

14. Tertius effectus citationis est interrumpere præscriptionem, ex *l. fin. Cod. de annali exceptione.* Quartus demum citationis effectus est inducere litem pendente; qua durante nihil innovari debet, ut constat ex toto tit. *Ut lite pendente &c.* Ad hunc autem effectum satis est, non solum si citatio pervenit ad partem citatam, sed etiam si per eam factum sit quo minus perveniret, juxta textum in *Clem. 2. Ut lite pendente.*

T I T. V.

De libelli oblatione.

1. **R**Eo ex vi citationis comparente coram Judice, debet Actor libellum Judici offerre, hoc est brevem scripturam, in qua clare contineantur nomina Judicis, Actoris, & Rei, Actoris intentio, res quæ petitur, & causa petendi, quæ omnia scripto tradenda sunt, supposito quod procedendum sit in forma judicii, *cap. 1. de*

de libelli oblat. ac deinde ejusdem libellum inspiciendi ac describendi potestas concedenda est Reo, ut secum deliberet an velit cedere vel contendere, ut constat ex l. 1. C. de edendo, & auth. Offeratur C. de litis contest. relata à Grat. in c. Induciæ 4. 3. q. 3. §. Offeratur: ac propterea accepto libello non statim cogitur respondere Reus, sed de jure communi conceduntur ei induciæ 20. dierum, ex cit. auth. Offeratur.

2. Est autem libellus duplex, nempe alius civilis seu conventionalis, qui scilicet pro causa civili, & in id quod Actoris interest, concipitur, de quo sermo est in c. fin. de libelli oblat. alius criminalis, in quo criminis accusatio continetur.

3. Illud potissimum in conceptione libelli attendendum est, ut servetur forma legitima. Pro hac in libello criminali opus est exprimi nomen accusatoris, nomen Rei accusati, & nomen Judicis, coram quo accusatur, item delicti locum & tempus. Constant hæc omnia ex l. Libellorum 3. ff. de accusationib. ubi ponitur forma libelli criminalis. Pro forma autem libelli conventionalis, opus est (ut diximus) exprimi nomina Actoris, Rei, & Judicis, rem quæ petitur, & causam petendi.

4. Circa causam petendi difficultas esse potest, utrum satis sit exprimere causam proximam, an etiam requiratur expressio causæ re-

motæ?

motæ? Ad intelligentiam & resolutionem difficultatis distinguendum est inter actionem realem, & actionem personalem, de qua divisione fermo est §. *Omnium autem actionum. instit. de actionib.* Actio personalis, quæ etiam conditio appellatur ex l. *Actionum 25. ff. de obligationib.* est per quam in iudicio petimus, ut Adversarius det aliquid aut faciat, ad quod contendimus ipsum esse obligatum ex contractu, vel quasi contractu, ex delicto vel quasi delicto &c. ut v.g. si in iudicio petas ut Adversarius det 100. ad quod contendis ipsum esse obligatum, ex eo quod ipsi equum vendideris 100. Actio realis, quæ etiam dicitur petitio & vindicatio, est, quando in iudicio contendis, rem, quæ ab Adversario detinetur, esse tuam, petisque ut Iudex declaret esse tuam: unde per hanc actionem proprie & directe non agis ad restitutionem, sed solum ad declarationem juridicam quod res sit tua; quævis deinde post talem declarationem veniat restitutio facienda ex officio Iudicis. Videri possunt Juristæ in cit. rubr. *Instit. de actionib.* ubi etiam varias utriusque generis actionum subdivisiones exponunt.

5. In utroque actionis genere alia est causa remota, alia causa proxima agendi. In actione personali, causa remota est contractus aut quasi contractus, delictum aut quasi delictum &c. unde nascitur obligatio Adversarii ad aliquid dandum

dandum aut faciendum, ut colligitur ex *l. consensu 2. & cit. l. Actionum 25. ff. de obligationib.* Causa autem proxima in eadem personali actione est illa ipsa obligatio nata ex contractu, &c. ut colligitur ex *l. Licet 42. §. Ea obligatio ff. de procurat.* At in actione reali causa proxima agendi est dominium rei; causa autem remota est id, ex quo fuit vel jure gentium vel civili dominium acquisitum, *l. In rem 23. §. 1. ff. de rei vindicat.* ut v. g. quod res fuerit tibi donata ab altero, aut vendita & tradita, aut hæreditariè accepta, &c.

6. His præsuppositis, si agendum sit actione personali, exprimenda est in libello causa remota, v. g. *peto 100. à Titio ex vendito &c.* nec sufficit exprimere causam proximam v. g. dicendo *peto 100. ad qua mihi Titius obligatur*, ut constat ex *c. fin. de libelli oblat. & l. Et an eadem 14. §. Actiones ff. de exceptione rei judicata.* E converso pro actione reali satis est exprimere causam proximam, v. g. si dicas te petere rem *quia illius es dominus.* Ratio disparitatis indicatur in *cit. §. Actiones*: quia scilicet obligatio personalis multiplex esse potest juxta multipliciter causarum unde procedit; adeoque si solum generice exprimaturs obligatio Adversarii, nimis incertus esset libellus, nec posset idem Adversarius accepto libello deliberare secum an velit cedere vel contendere: at dominium rei unicum est,

est, adeoque sola ejus expressio incertitudinem non refundit.

7. Ex eodem motivo excludendæ incertitudinis prohibetur in libello alternativa locutio juxta textum in *l. Prætor edixit 7. §. Quod autem ff. de injuriis*. Alternatio enim incertitudinem parit. Aliqui tamen sunt casus speciales, in quibus alternatio libelli à jure permissitur qui videri possunt apud Socin. in *c. 2. de libel. oblat. num. 74.*

8. Sed quid si contingat libellum juridice oblatum jam fuisse ab Actore, sed in ejus forma contineri aliquid ab eodem deprehendatur, quod emendari vel mutari opus sit : numquid est in Actoris arbitrio talis emendatio, vel mutatio? Emendari libellus dicitur, quando salva libelli substantia, aliquod tantum ejus vitium ad substantiam non pertinens, aut obscuritas tollitur, seu quando aliquid additur ipsam libelli substantiam non immutans, ita ut scilicet substantialiter nec res petita, nec causa petendi, nec ratio varietur. Mutari dicitur, quando actio proposita, vel causa petendi mutatur, & alia proponitur, vel factum narratum variatur.

9. Doctrina communis est, posse libellum ab Actore mutari tam in civilibus, quam in criminalibus ante litis contestationem : quia tunc judicium nondum proprie inceptum est; dummodo concedantur Reo aliæ dilationes, & de
damno

damno (si quod ex primo libello passus est)
reddatur securus: post contestationem autem
litis mutari non posse, nisi inchoata alia instan-
tia velit Actor uti alio diverso libello, cum re-
fusione expensarum, juxta *c. Examinata 15. de*
judiciis: è converso tum ante litis contestatio-
nem, tum etiam post contestationem, posse li-
bellum emendari usque ad conclusionem cau-
sæ; puta declarando aliquid obscure dictum,
l. si quis intentione 66. ff. de judiciis, aut diminu-
endo seu augendo summam petitam, §. *Si*
minus Instit. de actionib.

10. Effectus oblatis libelli est, ut secundum
petitionem in eo contentam sit ferenda senten-
tia, *l. Ut fundus 18. ff. communi dividundo*: Et
quamvis si nihil Rei interfit possit Actor libello
oblato, etiam post litis contestationem, à lite
desistere; attamen si Rei interfit cogitur Actor
eam prosequi, alioquin in contumaciam dam-
nari posset, *c. Causam 3. de dolo & contumacia*.

T I T. VI.

De Exceptionibus.

1. **R**Eo per citationem convento pluribus Ju-
ris remediis consultum est, quibus se possit
ab Actore tueri. Inter reliqua sunt exceptio-
nes, de quibus extat in corpore utriusque Juris
expressa rubrica. 2.No-